CYPRUS CENTER FOR EUROPEAN AND INTERNATIONAL AFFAIRS
UNIVERSITY of NICOSIA

ISSN (online): 2547-8702

EASTERN MEDITERRANEAN POLICY NOTE

Αύγουστος 2025, No. 114

ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΒΕΒΛΗΜΕΝΟ ΝΑ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΘΕΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΠΛΕΥΡΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Ανδρέας Θεοφάνους

Στις επερχόμενες εκλογές του Οκτωβρίου στην κατεχόμενη Κύπρο οι δύο κύριοι υποψήφιοι για την «προεδρία» της «ΤΔΒΚ» θα είναι οι Ερσίν Τατάρ και ο Τουφάν Ερχιουρμάν, ηγέτης του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού κόμματος.

Ο Ερσίν Τατάρ έχει προ πολλού ταχθεί υπέρ μιας λύσης δύο κρατών τα οποία είναι δυνατόν να συνεργάζονται. Λαμβάνοντας υπ᾽ όψιν όλα τα δεδομένα ο στόχος του Ερσίν Τατάρ είναι μια συνομοσπονδία. Μια τέτοια εξέλιξη θα παραμερίσει την Κυπριακή Δημοκρατία, ενώ ταυτόχρονα θα δοθεί η δυνατότητα στην Τουρκία για επικυριαρχία σε ολόκληρη την Κύπρο.

Ο Τουφάν Ερχιουρμάν , ο οποίος ανήκει στην ίδια σχολή σκέψης με τον Μεχμέτ Αλί Ταλάτ, τάσσεται υπέρ μιας διευθέτησης στη βάση της διζωνικής δικοινοτικής ομοσπονδίας. Στα πλαίσια αυτά υποστηρίζει την πολιτική ισότητα, περιλαμβανομένης της εκ περιτροπής προεδρίας, καθώς και τον παραμερισμό της Κυπριακής Δημοκρατίας στα πλαίσια ενός νέου συνεταιρισμού. Ο Ερχιουρμάν υποστηρίζει επίσης ότι δεν πρέπει να γίνονται διακρίσεις στους πολίτες της «ΤΔΒΚ», η καταγωγή των οποίων είναι από την Τουρκία. Προφανώς ούτε για τον Ερχιουρμάν υπάρχει θέμα εποικισμού. Επιπρόσθετα, ο ηγέτης του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος θεωρεί τις εγγυήσεις της Τουρκίας απαραίτητες. Η Άγκυρα δεν έχει οποιοδήποτε πρόβλημα με τις θέσεις του υποψήφιου της τουρκοκυπριακής αντιπολίτευσης. Ενδεχομένως επικοινωνιακά η Άγκυρα να βολεύεται περισσότερο με τυχόν επικράτηση του Ερχιουρμάν. Ούτως ή άλλως την πολιτική για το Κυπριακό την καθορίζει η Τουρκία και όχι ο εκάστοτε Τουρκοκύπριος ηγέτης.

Στη σημερινή συγκυρία η Τουρκία επιδιώκει την ουσιαστική αναβάθμιση των σχέσεων της με την ΕΕ σε όλα τα επίπεδα με τις λιγότερες δυνατές υποχρεώσεις.

Ο Καθηγητής Ανδρέας Θεοφάνους είναι Πρόεδρος του Κυπριακού Κέντρου Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων το οποίο είναι διασυνδεδεμένο με το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας.

Εάν προκύψει απαίτηση για εξελίξεις στην Κύπρο, η Άγκυρα θα έχει ως στόχο μια διευθέτηση του Κυπριακού η οποία θα επισφραγίζει τον στρατηγικό της έλεγχο επί της Μεγαλονήσου. Αυτός είναι ένας επιπρόσθετος λόγος για σοβαρή μελέτη και πραγματική προετοιμασία από την ελληνοκυπριακή πλευρά.

Υπογραμμίζεται συναφώς ότι παρά το γεγονός ότι μετά το 1974 το διαπραγματευτικό πλαίσιο μετακινήθηκε σε μεγάλο βαθμό προς τις θέσεις της τουρκικής πλευράς εντούτοις δεν κατέστη δυνατή η διευθέτηση του Κυπριακού. Στη σημερινή συγκυρία ουσιαστικά η πολιτική Χριστοδουλίδη δεν διαφέρει από αυτή των προκατόχων του. Δεν θεωρώ ότι με την υφιστάμενη πολιτική είναι δυνατό να επέλθουν θετικές εξελίξεις. Εκ του αποτελέσματος η πολιτική που έχει ακολουθηθεί όλα αυτά τα χρόνια έχει αποτύχει.

Στην περίπτωση που κερδίσει τις εκλογές ο Τουφάν Ερχιουρμάν ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης θα βρεθεί σε πολύ δύσκολη θέση και σε θέματα ουσίας αλλά και επικοινωνίας. Εάν επικρατήσει ο Ερσίν Τατάρ το αδιέξοδο θα συνεχισθεί. Σε κάθε περίπτωση η πολιτική που ακολουθείται από την ελληνοκυπριακή πλευρά δεν μπορεί να οδηγήσει σε θετικά αποτελέσματα για εμάς. Ως εκ τούτου, θεωρώ επιβεβλημένη τη διαφοροποίηση της πολιτικής της ελληνοκυπριακής πλευράς. Και τούτο ανεξάρτητα από το ποιός είναι ο ηγέτης της τουρκοκυπριακής κοινότητας και της «ΤΔΒΚ».

Η τουρκοκυπριακή πλευρά συστηματικά διακηρύσσει τις επιδιώξεις της. Δεν αντιλαμβάνομαι γιατί η πλευρά μας αποφεύγει να τοποθετηθεί ανάλογα και με σαφήνεια. Για παράδειγμα, ενώ στη σημερινή συγκυρία ο Τατάρ κατ' επανάληψιν αναφέρεται σε λύση δυο κρατών, γιατί η πλευρά μας αδυνατεί να διακηρύξει προς πάσα κατεύθυνση ότι το κοινό κράτος σε μια ομοσπονδιακή διευθέτηση είναι η Κυπριακή Δημοκρατία η οποία θα μετεξελιχθεί μετά από την τροποποίηση του Συντάγματος του 1960;

Θεωρώ ότι η νέα πολιτική προσέγγιση θα πρέπει να περιλαμβάνει την προβολή των κατευθυντήριων γραμμών μιας ομοσπονδιακής διευθέτησης. Ιδέες προς αυτή την κατεύθυνση έχω ήδη καταθέσει. Συνοπτικά έχει σημασία να τονισθεί ότι το κοινό κράτος είναι η Κυπριακή Δημοκρατία, το σύνταγμα της οποίας θα τροποποιηθεί στα πλαίσια μιας διευθέτησης. Επιπρόσθετα, είναι σημαντικό να υπάρχουν εκείνα τα στοιχεία που να ενθαρρύνουν τη συνεργασία και τη σφυρηλάτηση κοινών επιδιώξεων. Καθοριστικής σημασίας είναι και μια εξελικτική διαδικασία καθώς είναι αδύνατο να υπάρξει μια ομαλή μετάβαση από μια κατάσταση πραγμάτων σε μια άλλη σε 24 ώρες στην περίπτωση μιας συμφωνίας. Πέραν τούτου, είναι σημαντικό να μειωθεί η δυσπιστία και να γίνουν σταθερά βήματα προς τον επιθυμητό στόχο.

Αντιλαμβάνομαι τις δυσκολίες που υφίστανται σε διάφορα επίπεδα. Πρέπει όμως να υπάρχουν καταγεγραμμένες οι θέσεις μας και να είναι γνωστές σε όλους τους Κυπρίους καθώς και σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Εννοείται ότι παράλληλα θα πρέπει να εργαζόμαστε συστηματικά για να προωθήσουμε τις θέσεις μας σε όλα τα επίπεδα.

Σε σχέση με την εμπλοκή της ΕΕ είναι απαραίτητο να είναι ουσιαστικής μορφής. Αν η ΕΕ διορίζει Ειδικό Αντιπρόσωπο στο Κυπριακό αλλά δεν προσκαλείται από τον ΓΓ του ΟΗΕ στις συνομιλίες, προφανώς ο ρόλος του υποβαθμίζεται. Τόσον η Λευκωσία όσον και η Αθήνα θα πρέπει να ζητήσουν από την ΕΕ να διασυνδέσει ουσιαστικά τις Ευρωτουρκικές σχέσεις με τη στάση της Άγκυρας στο Κυπριακό. Με το ίδιο σκεπτικό τονίζεται ότι οι ενέργειες του κατοχικού καθεστώτος δεν θα πρέπει να αποσυνδέονται από την οικονομική στήριξη που λαμβάνει η τουρκοκυπριακή κοινότητα από την ΕΕ.

Στην ανάλυση για το Κυπριακό για τον καταρτισμό πολιτικής αναπόφευκτα θα πρέπει μεθοδολογικά να λαμβάνουμε επίσης υπ᾽ όψιν τον συσχετισμό μεταξύ Ρεαλπολιτίκ και Διεθνούς Δικαίου και ταυτόχρονα να επιστρατεύεται η εξιδεικευμένη γνώση. Με αυτό το σκεπτικό υπογραμμίζω ότι θα πρέπει να αξιολογηθεί ο συσχετισμός δυνάμεων καθώς και οι δράσεις οι οποίες είναι δυνατόν να ενισχύσουν τα ερείσματά μας. Εκτός από την ΕΕ, ο ρόλος της Ελλάδας είναι καθοριστικής σημασίας. Πέραν τούτου είναι επίσης απαραίτητο όπως η Κύπρος αναβαθμίσει ουσιαστικά την παρουσία της στη διεθνή αγορά προβολής και διακίνησης ιδεών. Προς αυτή τη νέα προσέγγιση θα πρέπει να προβληματισθεί ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης καθώς και τα κόμματα.

Το τεύχος αυτό έγινε με τη στήριξη του Cyprus Forum